

1
- 123 / 12 - 1988

**Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

BUITENGEWONE ZITTING 1988

5 JULI 1988

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wetten
houdende het statuut
van de gewetensbezwaarden,
gecoördineerd op 20 februari 1980**

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, negende kamer, op 30 juni 1988 door de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over amendementen bij een voorstel van wet "tot wijziging van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden, gecoördineerd op 20 februari 1980", heeft op 4 juli 1988 het volgend advies gegeven :

Zie :

- 123 - 1988 :

- N° 1 : Wetsvoorstel van de heren Temmerman en Vanvelthoven.
- N° 2 tot 6 : Amendementen.
- N° 7 : Verslag.
- N° 8 tot 11 : Amendementen.

- 123 / 12 - 1988

**Chambre
des Représentants**

SESSION EXTRAORDINAIRE 1988

5 JUILLET 1988

PROPOSITION DE LOI

**modifiant les lois
portant le statut
des objecteurs de conscience,
coordonnées le 20 février 1980**

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, neuvième chambre, saisi par le Président de la Chambre des Représentants, le 30 juin 1988, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas trois jours, sur des amendements à une proposition de loi "modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980", a donné le 4 juillet 1988 l'avis suivant :

Voir :

- 123 - 1988 :

- N° 1 : Proposition de loi de MM. Temmerman et Vanvelthoven.
- N° 2 à 6 : Amendements.
- N° 7 : Rapport.
- N° 8 à 11 : Amendements.

De Raad van State, moet, binnen de korte termijn die hem is toegemeten, zich bepalen tot het maken van de volgende opmerkingen.

ALGEMENE OPMERKINGEN.

I.

In de brief van de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers wordt de Raad van State verzocht een onderzoek te wijden aan het begrip "deserteur" betrokken op de gewetensbezwaarden.

In de Franse omgangstaal heeft het woord "déserter" de betekenis "abandonner".

In de rechtstaal behoudt het die betekenis, maar wordt het, zoals het Nederlandse "deserteren", slechts gebruikt voor de militair die vrijwillig wegblijft van het korps of het detachement waartoe hij behoort.

De indieners van het amendement laten het woord "deserteur" weliswaar zijn gewone betekenis in het Frans behouden, maar maken het toepasselijk op de gewetensbezwaarden.

Er is geen bezwaar dat de wetgever dat begrip, in het Frans en in het Nederlands, in die zin gebruikt in de wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden, gecoördineerd op 20 februari 1980, naar analogie van het Wetboek van militair strafrecht.

II.

Artikel 1 van de genoemde gecoördineerde wetten maakt een onderscheid tussen de weigeraars van gewapende militaire dienst en de weigeraars van onverschillig welke militaire dienst.

De weigeraars van gewapende militaire dienst verkrijgen de hoedanigheid van militair en vallen dan onder de bevoegdheid van de militaire gerechten.

De amendementen nrs. 51 en 52 hebben dus alleen betrekking op de weigeraars van elke militaire dienst, namelijk de dienstweigeraars die voor de civiele bescherming of voor taken van openbaar nut worden aangewezen. Die amendementen zouden dienovereenkomstig aangepast moeten worden.

ONDERZOEK VAN DE TEKSTEN.

Amendement_nr._51.

Het amendement strekt ertoe een artikel 30bis in te voegen in de wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden, gecoördineerd op 20 februari 1980.

De redactie van het ontworpen artikel sluit aan bij artikel 45 van het Wetboek van militair strafrecht. Onder voorbehoud van de algemene opmerking nr. II, is bij het amendement geen opmerking te maken.

Amendement_nr._52.

Het amendement strekt ertoe een artikel 33bis in te voegen in dezelfde gecoördineerde wetten en gaat uit van de redactie van de artikelen 46 en 47 van het Wetboek van militair strafrecht.

De tekst zal rekening moeten houden met de algemene opmerking nr. II.

Volgens de ontworpen bepaling wordt de gewetensbezwaarde die schuldig is bevonden aan desertie in vredes-tijd, gestraft met gevangenisstraf van twee maanden tot twee jaar. Er zij echter op gewezen dat artikel 31 van de gecoördineerde wetten voorziet in een gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaar voor de gewetensbezwaarde "die zich aan zijn verplichtingen heeft onttrokken, geweigerd heeft deel te nemen aan de bevolen dienst of zich opzettelijk onthouden heeft die dienst uit te voeren".

De Raad van State stelt vast dat er een gebrek aan overeenstemming is tussen de straffen gesteld bij voormeld artikel 31 en die welke bepaald zijn in het ontworpen artikel 33bis, § 1.

Indien desertie kan worden beschouwd als een ernstiger misdrijf dan het feit zich op algemene wijze aan zijn verplichtingen te onttrekken, zou het aanbeveling verdienen de in het genoemde artikel 31 bepaalde straffen op zodanige wijze te verminderen dat ze gelijk zijn aan of lager dan de straffen bepaald in het ontworpen artikel 33bis, § 1.

Anderzijds zouden, in hetzelfde artikel 31, de woorden "die zich aan zijn verplichtingen heeft onttrokken" moeten worden vervangen door de woorden "die, buiten de gevallen bedoeld in artikel 30bis, zich aan zijn verplichtingen heeft onttrokken", om te vermijden dat de twee bepalingen elkaar overlappen.

De Raad van State moge ook opmerken dat het ontworpen artikel 33bis, § 2, doelt op herhaling, terwijl artikel 35 van de gecoördineerde wetten op de daarin bepaalde misdrijven de bepalingen van boek I van het Strafwetboek toepasselijk verklaart.

Ten einde moeilijkheden te voorkomen, zou het slot van artikel 35 van de gecoördineerde wetten als volgt kunnen worden geredigeerd : "... is van toepassing op de misdrijven omschreven in deze gecoördineerde wetten, behalve indien deze ervan afwijken".

Dans le bref délai qui lui est imparti, le Conseil d'Etat doit se borner à formuler les observations suivantes.

OBSERVATIONS GENERALES.

I.

Dans la lettre du Président de la Chambre des Représentants, il est demandé au Conseil d'Etat d'examiner la notion de "déserteur", appliquée aux objecteurs de conscience.

Dans le langage français usuel, le mot "déserter" signifie "abandonner".

Dans le langage juridique, il conserve ce sens, mais il n'est utilisé, comme le terme néerlandais "deserteren", que pour le militaire qui abandonne volontairement le corps ou le détachement dont il fait partie.

Tout en laissant au mot "déserteur" son sens usuel en français, les auteurs de l'amendement l'appliquent aux objecteurs de conscience.

Il n'existe pas d'obstacle, à ce que le législateur utilise cette notion dans ce sens, en français et en néerlandais, dans les lois portant le statut des objecteurs de conscience coordonnées le 20 février 1980, par analogie avec le Code pénal militaire.

II.

L'article 1er des lois précitées distingue les objecteurs au service militaire armé, des objecteurs à tout service militaire.

Les objecteurs au service militaire armé acquièrent la qualité de militaire et relèvent alors de la compétence des juridictions militaires.

Seuls les objecteurs à tout service militaire, c'est-à-dire les objecteurs affectés à la protection civile ou à des tâches d'utilité publique, sont donc concernés par les amendements n°s 51 et 52. Ceux-ci devraient être adaptés en conséquence.

EXAMEN DES TEXTES.

Amendement_n°51.

L'amendement tend à insérer un article 30bis dans les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980.

La rédaction de l'article en projet s'inspire de l'article 45 du Code pénal militaire. Sous réserve de l'observation générale n° II, l'amendement n'appelle pas d'observation.

Amendement_n°52.

L'amendement tend à insérer un article 33bis dans les mêmes lois coordonnées et s'inspire de la rédaction des articles 46 et 47 du Code pénal militaire.

Le texte devra tenir compte de l'observation générale n° II.

Selon la disposition en projet, l'objecteur de conscience, coupable de désertion en temps de paix, sera puni d'un emprisonnement de deux mois à deux ans. Or on observera que l'article 31 des lois coordonnées prévoit un emprisonnement de trois mois à trois ans pour l'objecteur "qui s'est soustrait à ses obligations, a refusé de participer à un service commandé ou s'est abstenu à dessein de l'exécuter".

Le Conseil d'Etat constate qu'il existe une discordance entre les peines prévues par l'article 31 précité et celles prévues par l'article 33bis, § 1er, en projet.

Si la désertion peut être considérée comme un délit plus grave que le fait de se soustraire à ses obligations en général, il se recommanderait de réduire les peines qui sont fixées à l'article 31 précité, de manière à ce qu'elles soient égales ou inférieures aux peines fixées par l'article 33bis, § 1er, en projet.

D'autre part, au même article 31, les mots "qui s'est soustrait à ses obligations" devraient être remplacés par les mots "qui, hors des cas prévus à l'article 30bis, s'est soustrait à ses obligations", ceci afin d'éviter tout recouvrement des deux dispositions.

Le Conseil d'Etat observe également que l'article 33bis, § 2, en projet, vise la récidive, alors que l'article 35 des lois coordonnées rend applicable aux infractions prévues par celles-ci, les dispositions du livre Ier du Code pénal.

Afin d'éviter des difficultés, l'article 35 des lois coordonnées pourrait être complété par les mots "sauf si ces dernières y dérogent".

De kamer was samengesteld uit
conseiller d'Etat, président,
staatsraad, voorzitter,
conseillers d'Etat,
staatsraden,
greffier,
griffier.

De overeenstemming tussen de
Franse en de Nederlandse tekst
werd nagezien onder toezicht van
de H. R. ANDERSEN, staatsraad.

Het verslag werd uitgebracht
door de H. P. BOUVIER, adjunct-
auditeur.

LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

P. FINCOEUR.

La chambre était composée de

Messieurs : P. FINCOEUR,
de Heren :

R. ANDERSEN,
J.-C. GEUS,

Madame : R. DEROY,
Mevrouw :

La concordance entre la version
française et la version néerlandai-
se a été vérifiée sous le contrôle
de M. R. ANDERSEN, conseiller d'Etat.

Le rapport a été présenté par
M. P. BOUVIER, auditeur adjoint.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

R. DEROY.